

Coffeeshops in Kerkrade Een 1-meting

LokaleZaken

Jongepier Onderzoek en Advies

Coffeeshops in Kerkrade
Een 1-meting

In opdracht van de gemeente Kerkrade

2017

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door dr. E.J. van der Torre en mr. T. Jongepier MSc, m.m.v. Th. Copper, A. Akgül, J. Maan MSc, L. Dekkers, J. van Valkenhoef MSc en W. van Nieuwenhuis. Het is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Kerkrade.

Er is bij dit project samengewerkt door LokaleZaken en Jongepier Onderzoek en Advies. Correspondentie over dit onderzoek, bijvoorbeeld voor het opvragen van een *hard copy*, is mogelijk door Edward van der Torre (info@lokalezaken.com) of Titia Jongepier (info@onderzoekadvies.net) een e-mail te sturen. Zie www.lokalezaken.com voor bedrijfsinformatie over LokaleZaken.

Inhoudsopgave

Inleiding: een 1-meting	4
1. Coffeeshopbezoek: tellingen	5
Inleiding	5
1.1 Coffeeshopbezoek: frequentie	5
1.2 Coffeeshopbezoek: uit Nederland en uit het buitenland	6
1.3 Vergelijkenderwijs: eerdere tellingen	6
1.4 Wat hetzelfde bleef: rustig straatbeeld rondom de coffeeshops	8
2. Drugs: meldpunt en bestuurlijk optreden	9
Inleiding	9
2.1 Meldpunt drugsoverlast	9
2.2 Bestuurlijke aanpak (artikel 13b Opiumwet)	9
3. Politiregistraties	11
Inleiding	11
3.1 Een afname in de laatste twaalf maanden in Kerkrade	11
3.2 Politiedistrict Parkstad-Limburg	12
4. Hoofdconclusies	14
Bijlage 1 De coffeeshops in Kerkrade (15)	
Bijlage 2 Verantwoording (16)	

Inleiding: een 1-meting

De gemeente Kerkrade heeft ons gevraagd om een 1-meting te verrichten, in navolging van een 0-meting in mei 2016 (Van der Torre e.a., 2016). Dit onderzoek wordt onder meer uitgevoerd vanwege het veranderende coffeeshopbeleid in de regio. Sinds 1 juni 2016 weert Sittard-Geleen namelijk niet-ingezetenen uit de vier coffeeshops. Er zijn sindsdien twee Limburgse coffeeshopgemeenten (Sittard-Geleen en Maastricht) die het I-criterium handhaven. Het is de vraag wat hiervan de effecten zullen zijn voor andere Limburgse coffeeshopgemeenten, zoals Kerkrade.

We beantwoorden in deze nulmeting de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is de omvang van de klantenstroom (uitgedrukt in coffeeshopbezoeken) naar de twee coffeeshops in Kerkrade? Zie hoofdstuk 1.
2. In welk land wonen de personen die de coffeeshops in Kerkrade bezoeken? Zie hoofdstuk 1.
3. Welke patronen laten drugs-gerelateerde registraties zien in Kerkrade? Zie hoofdstuk 2 voor het gemeentelijke meldpunt en zie hoofdstuk 3 voor politieregistraties.
4. Wat valt te zeggen over de overlast van de twee coffeeshops, gebaseerd op beknopt kwalitatief onderzoek: observaties en enkele gesprekken? Zie hoofdstuk 1.

Ten behoeve van de 1-meting hebben we de volgende onderzoeksactiviteiten verricht:

- Tellingen van coffeeshopbezoeken. Op basis van deze tellingen geven we een schatting van de omvang van het coffeeshopbezoek.
- Een flits-enquête onder coffeeshopbezoekers. Dit verschaft alleen inzicht in de vraag in welk land de respondenten wonen.
- Gesprekken met politie en gemeente.
- Een analyse van cijfers van het gemeentelijke meldpunt en van BVH: het registratiesysteem van de politie.

In bijlage 2 geven we een verantwoording van onze onderzoeksactiviteiten.

1. Coffeeshopbezoek: tellingen

Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van tellingen die we in mei 2017 hebben verricht bij de coffeeshops Down Under en Ouiam (1.1). We treffen vergelijkingen met tellingen die in het verleden bij deze shops werden uitgevoerd (1.2).

1.1 Coffeeshopbezoek: frequentie

Wij hebben in mei 2017 - van maandag 8 mei 2017 tot en met zondag 14 mei 2017 - tellingen verricht bij de twee coffeeshops in Kerkrade. De coffeeshops Down Under en Ouiam zijn doordeweeks open van 16.00 tot 00.00 uur en in het weekend van 13.00 uur tot 00.00 uur.

We hebben, verspreid over de dag, op doordeweekse dagen zeven keer een kwartier geteld. In het weekend telden we acht keer een kwartier. We hebben aan de voordeuren van de coffeeshops het aantal ingaande coffeeshopklanten geteld.

We gaan er vanuit dat deze tellingen per coffeeshop representatief zijn voor de openingstijd van de coffeeshop gedurende die gehele dag. Zo leveren de tellingen de volgende indicaties op omtrent het aantal coffeeshopbezoeken in de tel-week:

- Coffeeshop Down Under: 9.040 bezoeken per week
  - Maandag 8 mei 2017 1.024 bezoeken
  - Dinsdag 9 mei 2017 1.101 bezoeken
  - Woensdag 10 mei 2017 1.037 bezoeken
  - Donderdag 11 mei 2017 1.316 bezoeken
  - Vrijdag 12 mei 2017 1.366 bezoeken
  - Zaterdag 13 mei 2017 1.804 bezoeken
  - Zondag 14 mei 2017 1.392 bezoeken

- Coffeeshop Ouiam: 7.542 bezoeken
  - Maandag 8 mei 2017 1.056 bezoeken
  - Dinsdag 9 mei 2017 1.042 bezoeken
  - Woensdag 10 mei 2017 992 bezoeken
  - Donderdag 11 mei 2017 868 bezoeken
  - Vrijdag 12 mei 2017 1.147 bezoeken
  - Zaterdag 13 mei 2017 1.276 bezoeken
  - Zondag 14 mei 2017 1.161 bezoeken

In totaal gaat het in de tel-week bij de twee coffeeshops dus om 16.582 bezoeken. In dit rapport baseren we ons louter op de tellingen in de genoemde mei-week. We schatten het aantal bezoeken per jaar door simpelweg met 52 te vermenigvuldigen:

- Coffeeshop Down Under: 470.080 bezoeken per jaar
- Coffeeshop Ouiam: 392.184 bezoeken per jaar
- *Totaal:* 862.264 bezoeken per jaar

1.2 Coffeeshopbezoek: uit Nederland en uit het buitenland

We hebben van 941 coffeeshopbezoekers in de twee coffeeshops in Kerkrade in de onderzochte week (maandag 8 mei tot en met zondag 14 mei 2017) een mini-enquête afgenomen: 452 bezochten Down Under en 489 Ouiam. We vroegen coffeeshopbezoekers in welk land ze wonen. De resultaten staan in tabel 1.1.

Tabel 1.1: Het land waar de respondenten van de enquête onder coffeeshopbezoekers woont in mei 2017.

	Nederland	Duitsland	België	Frankrijk	Overig	Totaal
Down Under	88 19%	179 40%	132 29%	24 5%	29 6%	452
Ouiam	165 34%	218 45%	77 16%	5 1%	24 5%	489

Als we de bovenstaande uitkomsten uit tabel 1.1 combineren met de tellingen, dan kunnen we een indicatie geven van het land waar de personen die de coffeeshops in Kerkrade bezoeken wonen.¹ Zie de onderstaande tabel.

Tabel 1.2: Indicatie van het aantal jaarlijkse coffeeshopbezoeken door inwoners van Nederland, Duitsland en België op basis van uitgevoerde tellingen en op basis van enquêtes onder coffeeshopbezoekers in mei 2017.

	Down Under	Ouiam	Totaal
Inwoners van Nederland	89.315	133.343	222.658
Inwoners van Duitsland	188.032	176.483	364.515
Inwoners van België	136.323	62.749	199.072

1.3 Vergelijkenderwijs: eerdere tellingen

Er zijn in 2009, 2011 en 2016 ook tellingen verricht in Kerkrade.² We treffen vergelijkingen met die onderzoeken. Het aantal geschatte bezoeken ligt in mei 2017 beduidend hoger dan in mei 2011 en april 2009. Zie tabel 1.3

Als we de 1-meting (mei 2017) met de 0-meting (mei 2016) vergelijken, dan komt de stijging van het aantal coffeeshopbezoeken in Kerkrade uit op 18%. Bij Down Under registeren we een toename van 11% (47.268 bezoeken) en bij Ouiam van 28% (85.540 bezoeken). Zie tabel 1.3.

¹ Zie de bijlage over de methodologische beperkingen. Het probleem is dat we niet beschikken over de populatiegegevens van de coffeeshopbezoekers, waardoor we niet weten of de steekproef representatief is.

² Zie bijlage 2 voor de gehanteerde methoden.

Tabel 1.3: Indicatie van het aantal coffeeshopbezoeken aan coffeeshops in Kerkrade in 2009, 2011, 2016 en 2017.

	April 2009 (*)	Mei 2011 (**)	Mei 2016	Mei 2017	2017 i.v.m. 2009	2017 i.v.m. 2011	2017 i.v.m. 2016
Down Under	245.466	-	422.812	470.080	+ 224.614 (+ 92%)	-	+ 47.268 (+ 11%)
Ouiam	131.716	-	306.644	392.184	+ 260.468 (+ 198%)	-	+ 85.540 (+ 28%)
Totaal	377.182	584.214	729.456	862.264	+ 485.082 (+ 129%)	+ 278.050 (+ 48%)	+ 132.808 (+ 18%)

(*) Gebaseerd op COT, 2009. (**) Gebaseerd op COT, 2011.

Als we de 0-meting (mei 2016) en 1-meting (mei 2017) vergelijken, dan valt op dat de toename van het geschatte aantal coffeeshopbezoeken per jaar in Kerkrade voor het overgrote deel komt door meer bezoeken van klanten die in België wonen: een stijging van 83 procent (ruim negentigduizend bezoeken).

Het aantal coffeeshopbezoeken van mensen die in Nederland wonen, stijgt met 22.314. We registreren bij de 1-meting minder bezoeken van mensen die in Duitsland wonen: een afname van 10 procent (41.332 bezoeken). Zie tabel 1.4

Tabel 1.4: Indicatie van het gemiddelde aantal jaarlijkse coffeeshopbezoeken door inwoners van Nederland, Duitsland en België aan de twee coffeeshops in Kerkrade bij de 0-meting en 1-meting.

	Mei 2016 0-meting	Mei 2017 1-meting	2017 i.v.m. 2016
Inwoners van Nederland	200.344	222.658	+ 22.314 + 11%
Inwoners van Duitsland	405.847	364.515	- 41.332 - 10%
Inwoners van België	108.675	199.072	+ 90.397 + 83%

Het op jaarbasis geschatte aantal bezoeken aan een coffeeshop in Kerkrade door personen die in Duitsland wonen, ligt met 364.515 in mei 2017 10% *lager* dan in mei 2016. Deze daling komt tot stand bij coffeeshop Down Under. Daar schatten we in mei 2017 het aantal coffeeshopbezoeken door Duitse ingezetenen op 188.032: dat is 61.427 minder dan in mei 2016.

Het op jaarbasis geschatte aantal bezoeken aan een coffeeshop in Kerkrade door personen die in België wonen, ligt met 199.072 in mei 2017 83% hoger dan in mei 2016. Bij Down Under schatten we de toename (mei 2017 i.v.m. mei 2016) op 64.445 bezoeken door Belgische ingezetenen en bij Ouiam op 25.952.

Hierbij moet worden bedacht dat de coffeeshops in Sittard-Geleen, volgens een schatting in oktober 2015, vaak werden bezocht door personen die in België wonen (51% van de respondenten in een enquête onder 736 bezoekers van de vier coffeeshops in Sittard-Geleen) en op bescheiden niveau door personen die in Duitsland wonen: 4% in dezelfde enquête (Van der Torre e.a., 2015).

Het op jaarbasis geschatte aantal bezoeken aan een coffeeshop in Kerkrade door personen die in Nederland wonen, ligt met 222.658 in mei 2017 *11% hoger* dan bij de 0-meting in mei 2016. We stuiten dus niet op een indicatie dat Nederlandse ingezetenen wellicht vanwege drukte in de coffeeshop(s) overstappen naar de illegale markt.

Tabel 1.5: Indicatie van het gemiddelde aantal jaarlijkse coffeeshopbezoeken door inwoners van Nederland, Duitsland en België aan coffeeshop Down Under in Kerkrade bij de 0-meting en 1-meting.

	Down Under 0-meting '16	Down Under 1-meting '17	2017 i.v.m. 2016
Inwoners van Nederland	93.019	89.315	- 3.704
Inwoners van Duitsland	249.459	188.032	- 61.427
Inwoners van België	71.878	136.323	+ 64.445

Tabel 1.6: Indicatie van het gemiddelde aantal jaarlijkse coffeeshopbezoeken door inwoners van Nederland, Duitsland en België aan coffeeshop Ouiam in Kerkrade bij de 0-meting en 1-meting.

	Ouiam 0-meting '16	Ouiam 1-meting '17	2017 i.v.m. 2016
Inwoners van Nederland	107.325	133.343	+ 26.018
Inwoners van Duitsland	156.388	176.483	+ 20.095
Inwoners van België	36.797	62.749	+ 25.952

1.4 Wat hetzelfde bleef: rustig straatbeeld rondom de coffeeshops

Respondenten stellen dat de coffeeshops de openbare orde in geringe mate belasten. Dat stemt overeen met onze observaties.

De afgelegen ligging en de infrastructuur (ruime parkeerplaats) nemen bij Down Under veel mogelijke vormen van overlast weg. Om het simpel te zeggen: de overlast rondom de coffeeshop is te verwaarlozen. Het enige aandachtspunt is de verkeerssituatie als coffeeshopklanten met de auto, bij het verlaten van het terrein, een lange en trage bocht naar rechts maken. Het valt op dat het personeel van Down Under alert is en dat de klanten zich ingetogen gedragen.

Bij Ouiam zijn er veel minder parkeerplaatsen beschikbaar en niet op eigen terrein. Toch valt ook daar op dat de klanten zich rustig gedragen, dat het personeel oplet en dat het gedrag van de klanten de openbare orde nauwelijks verstoort. Als er soms even te weinig parkeerplaatsen zijn, dan zoeken en vinden de klanten voor zover wij konden zien altijd een oplossing. Bij observaties leek het straatbeeld hetzelfde als bij de 0-meting, maar toch is het geschatte aantal coffeeshopbezoeken met 28 procent toegenomen. Naar schatting is het aantal coffeeshopbezoeken sinds 2009 bij deze coffeeshop zelfs ongeveer verdrievoudigd. Dit roept de vraag op hoe lang het aantal coffeeshopbezoeken nog kan groeien met behoud van het rustige straatbeeld. Dat valt lastig te zeggen. We voorzien geen problemen, ook niet bij een verdere (geschatte) toename van het aantal coffeeshopbezoeken met bijvoorbeeld 10 of 15 procent.

2. Drugs: meldpunt en bestuurlijk optreden

Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de registraties van het gemeentelijk Meldpunt Drugsoverlast van de gemeente (2.1) en op de bestuurlijke aanpak van drugshandel en drugsproductie in panden met behulp van artikel 13b Opiumwet (2.2).

2.1 Meldpunt drugsoverlast

In 2002 startte de gemeente Kerkrade met het Meldpunt Drugsoverlast. Daar kunnen burgers drugsoverlast en drugscriminaliteit (anoniem) melden. Het zou aanvankelijk een tijdelijke voorziening zijn, maar het bestaat inmiddels veertien jaar.

Als we naar de meer recente jaren kijken, dan valt op dat de totaalscores in 2012, 2013 en 2015 schommelen rond de tweehonderdvijftig: 265 (2012), 236 (2013) en 273 (2015). In 2016 ligt het aantal meldingen duidelijk onder dit niveau, namelijk op 126.

Tabel 2.1: Registraties bij het Meldpunt Drugsoverlast van de gemeente Kerkrade over drugshandel, drugsgebruik, drugsproductie en overige drugsmeldingen in de kalenderjaren 2011 tot en met 2016.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Handel in pand	39	154	123	61	156	53
Handel op straat	46	62	56	29	64	38
Gebruik	7	2	52	2	1	8 (*)
Productie	16	47	5	30	52	27
Overig	0	0	0	8	0	
	108	265	236	130	273	126

(*) Cijfer voor 'gebruik' en 'overig'

De meldingen die bij het gemeentelijke Meldpunt Drugsoverlast worden gedaan, worden opgenomen in het BVH-registratiesysteem van de politie. Zie hoofdstuk 3 voor een overzicht van de politieregistraties.

2.2 Bestuurlijke aanpak (artikel 13b Opiumwet)

De gemeente Kerkrade geeft – in nauwe samenwerking met de politie - al ruim vijftien jaar prioriteit aan de bestuurlijke aanpak van drugsoverlast, met bijzondere aandacht voor drugshandel en drugsproductie in panden. Daarbij wordt gebruik gemaakt van artikel 13b Opiumwet. Dat artikel maakt het (sinds november 2007) mogelijk om panden (ook woningen) te sluiten vanwege (structurele) drugshandel. Al jarenlang worden er op jaarbasis waarschuwingen uitgedeeld en sluitingen gerealiseerd. Zie tabel 2.2.

In juli 2014 heeft de gemeente Kerkrade het beleid bij de toepassing van artikel 13b Opiumwet aangescherpt.³ De politie constateerde namelijk onder meer dat er steeds vaker drugs werd

---

³ Gemeente Kerkrade, 16 juli 2014. *Regeling Damoclesbeleid Gemeente Kerkrade.*

aangetroffen in dezelfde woning en dat hennepplantages steeds vaker werden aangetroffen in bedrijfsruimten en loodsen.

Na de zomermaanden van 2014 wordt actief werk gemaakt van de toepassing van het aangescherpte beleid. Dit wordt in 2015 zichtbaar in een hoog aantal sluitingen van panden (namelijk 44) op basis van artikel 13b Opiumwet. In 2016 komt het aantal sluitingen nog wat hoger uit, namelijk op 51. Er worden dat jaar 17 waarschuwingen uitgedeeld. Zie tabel 2.2.

Tabel 2.2: Waarschuwingen en sluitingen van panden op basis van artikel 13b Opiumwet in de gemeente Kerkrade per kalenderjaar, van 2011 tot en met 2016.

Jaar	Waarschuwingen		Gerealiseerde sluiting			Totaal	
	Handel softdrugs	Kweek softdrugs	Softdrugs (*)		Harddrugs	Waarschu- wing	Sluiting
2011	1	13	3		-	14	3
2012	4	33	3		1	37	4
2013	6	42	8		10	48	18
2014	4	41	H: 1	K: 8	2	45	11
2015	3	30	H: 5	K: 31	8	33	44
2016	1	16	H: 4	K: 40	7	17	51

(*) H = handel en K = Kweek

3. Politieregistraties

Inleiding

Dit hoofdstuk presenteert de drugsregistraties in het politiesysteem BVH voor Kerkrade (3.1) en het politiedistrict Parkstad-Limburg (3.2).

In het politiesysteem worden incidenten op het gebied van drugscriminaliteit en drugs-gerelateerde overlast geregistreerd. Drugscriminaliteit betreft drugsbezit, drugshandel en/of het vervaardigen van soft- of harddrugs. Drugs-gerelateerde overlast valt onder de incidentcode E38. Het betreft overlast die op enigerlei wijze is te herleiden tot drugshandel of drugsgebruik, of tot 'alcohol.' Het gaat strikt genomen dus om 'Overlast i.v.m. drugs/alcohol'. Zie bijlage 2 voor beperkingen van politieregistraties.

Tabel 3.1: Typen drugsincidenten, zoals geregistreerd in BVH

Omschrijving	Code
Drugscriminaliteit	
Bezit harddrugs (lijst 1)	F40
Bezit softdrugs (lijst 2)	F41
Handel e.d. harddrugs (lijst 1)	F42
Handel e.d. softdrugs (lijst 2)	F43
Vervaardigen harddrugs (lijst 1)	F44
Vervaardigen softdrugs (lijst 2)	F45
Aantreffen drugs (geen verdachte)	F46
Overige drugsdelicten	F47
Drugsoverlast	
Overlast i.v.m. drugs/alcohol	E38

3.1 Een afname in de laatste twaalf maanden in Kerkrade

Tabel 2.3 laat zien dat de geregistreerde drugsincidenten in Kerkrade in het afgelopen jaar - dat wil zeggen van juni 2016 tot en met mei 2017 – duidelijk zijn afgenomen ten opzichte van een jaar eerder. De afname bedraagt 136 geregistreerde incidenten: van 633 naar 497.

De jaarscores van de drugsincidenten in Kerkrade schommelen - met uitzondering van juni 2015 tot en met mei 2016, met een score van 633 – rond de vijfhonderd.

Tabel 3.2: Geregistreerde drugsincidenten (drugscriminaliteit en overlast i.v.m. alcohol/drugs) in de gemeente Kerkrade in vijf periodes van twaalf maanden, van mei tot en met juni (Bron: BVH).

Periode (12 maanden)		1. Juni '12 - mei '13	2. Juni '13 - mei '14	3. Juni '14 - mei '15	4. Juni '15 - mei '16	5. Juni '16 - mei '17	Periode 1 versus 5
Gemeente Kerkrade	Drugscriminaliteit	130	101	107	126	117	-13
	Overlast i.v.m. drugs/alcohol	394	419	412	507	380	-14
	Totaal	524	520	519	633	497	-27

In vier van de afgelopen vijf jaren lag het gemiddelde aantal drugsregistraties per maand in Kerkrade tussen de 41 en 43. Alleen in de periode van juni 2015 tot en met mei 2016 lag dit boven de vijftig, namelijk op een gemiddelde van 53. Zie tabel 3.3.

Tabel 3.3: Geregistreerde drugsincidenten (drugscriminaliteit en overlast i.v.m. alcohol/drugs) in de gemeente Kerkrade per maand, in vijf periodes van twaalf maanden, van mei tot en met juni (Bron: BVH).

Juni 2012 tot en met mei 2013											
Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	mei
50	36	40	54	52	42	20	39	35	55	48	53
Gemiddeld per maand: 44											
Juni 2013 tot en met mei 2014											
Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	mei
65	57	47	38	53	44	25	33	34	40	45	39
Gemiddeld per maand: 43											
Juni 2014 tot en met mei 2015											
Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	mei
29	31	33	45	45	33	25	43	35	82	71	47
Gemiddeld per maand: 43											
Juni 2015 tot en met mei 2016											
Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei
75	61	68	61	51	45	36	36	29	54	61	56
Gemiddeld per maand: 53											
Juni 2016 tot en met 7 april 2017											
Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei
65	40	35	42	40	42	36	34	31	50	39	43
Gemiddeld per maand: 41											

3.2 Politiedistrict Parkstad-Limburg

In het politiedistrict Parkstad-Limburg liggen de geregistreerde drugsincidenten in de laatste twee periodes van twaalf maanden op een vergelijkbaar niveau, met 1.693 (juni 2015 tot en met mei 2016) en 1.640 (juni 2016 tot en met mei 2017) geregistreerde drugsincidenten.

In het afgelopen jaar is de cijfermatige trend in Kerkrade dus gunstiger dan in het hele district.

Als we de drugsregistraties in periode 1 (juni 2012 tot en met mei 2013) vergelijken met die in periode 5 (juni 2016 tot en met mei 2017), dan liggen de scores in het hele district dicht bij elkaar. Dat was ook zo voor de gemeente Kerkrade.

Tabel 3.4: Geregistreerde drugsincidenten (drugscriminaliteit en overlast i.v.m. alcohol/drugs) in het district Parkstad-Limburg in vijf periodes van twaalf maanden, van mei tot en met juni (Bron: BVH).

Periode (12 maanden)		1. Juni '12 - mei '13	2. Juni '13 - mei '14	3. Juni '14 - mei '15	4. Juni '15 - mei '16	5. Juni '16 - mei '17	Periode 1 versus 5
District Parkstad- Limburg	Drugscriminaliteit	589	597	494	539	540	-49
	Overlast i.v.m. drugs/alcohol	1.058	1.092	1.070	1.154	1.100	+42
	Totaal	1.647	1.689	1.564	1.693	1.640	-7

4. Hoofdconclusies

De onderzoeksvragen zijn in de inleiding geformuleerd en hebben we in de hoofdstukken 1 tot en 3 beantwoord. We zetten in dit beknopte slothoofdstuk de hoofdconclusies op een rij.

1. Op basis van ons veldwerk schatten we in mei 2017 het jaarlijkse aantal coffeeshopbezoeken in Kerkrade op 862.264 per jaar. Dat is *129% meer* dan in 2009, *48% meer* dan in 2011 en *18% meer* dan in 2016 bij de 0-meting.
  - a. Het op jaarbasis geschatte aantal bezoeken aan een coffeeshop in Kerkrade door personen die in Duitsland wonen, ligt met 364.515 in mei 2017 *10% lager* dan in mei 2016. Deze daling komt tot stand bij coffeeshop Down Under. Daar schatten we in mei 2017 het aantal coffeeshopbezoeken door Duitse ingezetenen op 188.032: dat is 61.427 minder dan in mei 2016.
  - b. Het op jaarbasis geschatte aantal bezoeken aan een coffeeshop in Kerkrade door personen die in België wonen, ligt met 199.072 in mei 2017 *83% hoger* dan in mei 2016.⁴

Bij Down Under schatten we de toename (mei 2017 i.v.m. mei 2016) op 64.445 bezoeken door Belgische ingezetenen en bij Ouiam op 25.952.
  - c. Het op jaarbasis geschatte aantal bezoeken aan een coffeeshop in Kerkrade door personen die in Nederland wonen, ligt met 222.658 in mei 2017 *11% hoger* dan in mei 2016. We stuiten dus niet op een indicatie dat Nederlandse ingezetenen wellicht vanwege drukte in de coffeeshop(s) overstappen naar de illegale markt.
2. De coffeeshopoverlast was in 2016 beperkt en blijft ook in 2017 binnen de perken, ook al is het aantal coffeeshopklanten toegenomen.

Bij coffeeshop Ouiam is de toename (mei 2017 i.v.m. mei 2016) van het aantal coffeeshopbezoeken zowel in absolute zin (+85.540) als procentueel (+28%) het hoogst. Dit roept, vanwege de (op zich gunstige) ligging in een woonwijk, de vraag op hoe lang het aantal coffeeshopbezoeken kan groeien met behoud van het rustige straatbeeld. Dat valt lastig te zeggen. We voorzien geen overlastproblemen, ook niet bij een verdere (geschatte) toename van het aantal coffeeshopbezoeken met bijvoorbeeld 15 procent.

3. Het aantal drugs-gerelateerde registraties is in het afgelopen jaar in Kerkrade afgenomen. In de periode van juni 2015 tot en met mei 2016 werden 633 drugsregistraties geteld. In de twaalf maanden daarna kwam de teller uit op 497.

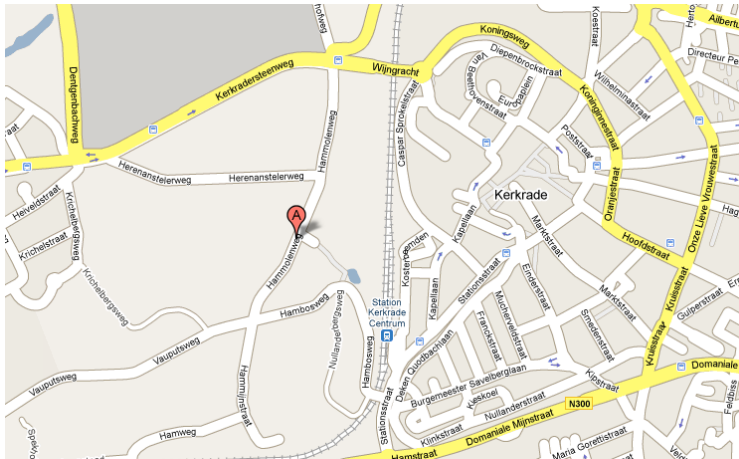
---

⁴ Hierbij moet worden bedacht dat de coffeeshops in Sittard-Geleen, volgens een schatting in oktober 2015, vaak werden bezocht door personen die in België wonen (51% van de respondenten in een enquête onder 736 bezoekers van de vier coffeeshops in Sittard-Geleen) en op bescheiden niveau door personen die in Duitsland wonen: 4% in dezelfde enquête (Van der Torre, Jongepier en Van Valkenhoef, 2015).

Bijlage 1 De coffeeshops in Kerkrade

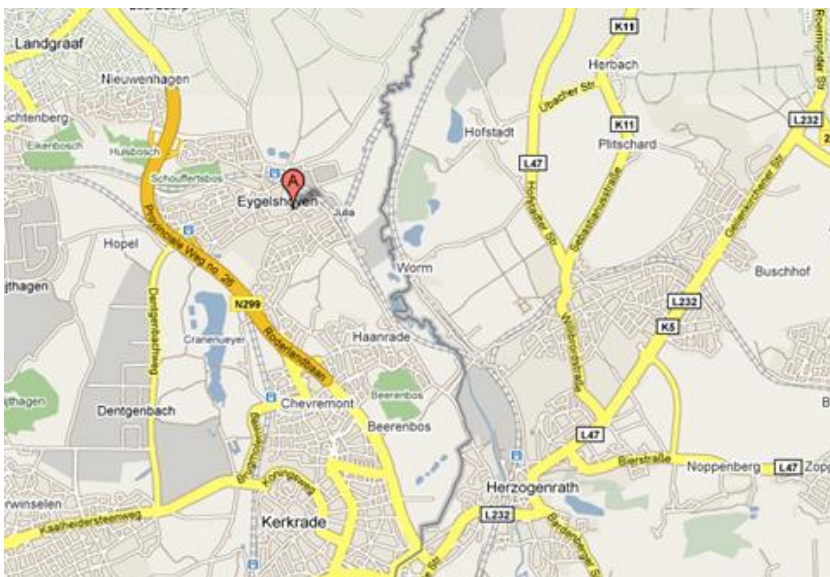
Coffeeshop Down Under ligt ten westen van het centrum. Er voeren twee uitvalswegen naar de coffeeshop waardoor de toestroom van coffeeshopklanten niet door het centrum van Kerkrade loopt. Down Under heeft een overzichtelijk en groot parkeerterrein, waar meer dan vijftig voertuigen kunnen worden geparkeerd. Er zijn tijdens ons veldwerk steeds ruim voldoende parkeerplaatsen. Down Under ligt in een groen gebied, met geringe bebouwing.

Figuur 1.1: Ligging coffeeshop Down Under

Coffeeshop Ouiam ligt ten Noorden van het centrum, in Eygelshoven. Eygelshoven is dichtbevolkt. De coffeeshop telt geen eigen parkeerplaats, maar er zijn parkeerhavens rondom de shop. Tijdens ons veldwerk was daar bijna altijd ruimte om te parkeren.

Figuur 1.2: Ligging coffeeshop Ouiam

Bijlage 2 Verantwoording

We hebben voor dit onderzoek verschillende onderzoeksactiviteiten verricht. Hiertoe hebben we gewerkt met een veldwerkteam van in totaal zes personen. We gaan in deze bijlage in op drie activiteiten:

- a. Tellingen van het aantal coffeeshopbezoeken
- b. Een enquête onder coffeeshopbezoekers
- c. Presentatie drugs-gerelateerde politieregistraties
- d. Overige activiteiten

Ad a. Tellingen van het aantal coffeeshopbezoeken

Van maandag 8 mei tot en met zondag 14 mei 2017 zijn tellingen verricht om een schatting te kunnen geven van de omvang van het coffeeshopbezoek aan de twee coffeeshops in Kerkrade. Er is geteld aan de voordeur van Down Under en van Ouiam. Er werd geteld met een handteller, waardoor de ogen volledig gericht konden blijven op de toegangsdeuren. Bij de twee coffeeshops is zeven keer een kwartier geteld op doordeweekse dagen en acht keer een kwartier in het weekend. Steeds werd het aantal ingaande bezoekers geteld. Er zijn per kwartier unieke bezoekers geteld. Dit houdt in dat een bezoeker die naar binnenliep, om binnen het tel-kwartier weer naar buiten te lopen (bijvoorbeeld om buiten iemand te begroeten), en vervolgens weer naar binnen ging, slechts eenmaal is geteld. We zijn er vanuit gegaan dat de tellingen op één dag representatief zijn voor de openingstijd van de coffeeshop gedurende die dag.

Er kleeft een belangrijke methodologische beperking aan de schattingen die we in dit onderzoek maken op basis van tellingen van de coffeeshopbezoeken. Het is de vraag of de tel-week representatief is voor het hele jaar. Dat is (hoogstwaarschijnlijk) niet het geval. Toch baseren we ons bij schattingen van het aantal bezoeken per jaar louter op de tellingen in de genoemde mei-week. Vanwege methodologische beperkingen dienen onze cijfers over het aantal coffeeshopbezoeken te worden beschouwd als een indicatie.

In 2009 is op een arbeidsintensieve manier geteld door het COT, namelijk in twee weken gedurende de openingstijden van de twee coffeeshops. In 2011 telde het COT tijdens vier telperioden, namelijk van 13.00 uur tot 14.00 uur (bij Down Under alleen op zaterdag en op zondag); van 16.00 tot 17.00 uur; van 19.30 uur tot 20.30 uur; en van 22.00 uur tot 23.00 uur.

Ad b. Een enquête onder coffeeshopbezoekers

We hebben een flitsenquête afgenomen onder coffeeshopbezoekers. We stelden slechts één vraag: in welk land woont u? We kregen medewerking van de coffeeshops en mochten voor de deur en in de shop enquêtes afnemen. De enquêtes zijn bij de twee coffeeshops afgenomen op de dagen dat we telden, verspreid over de openingsuren. De non-respons was erg laag: zie de onderstaande tabel.

Tabel 1: Non-respons bij de enquête onder coffeeshopbezoekers.

Non-respons coffeeshopbezoeker	
<i>Down Under</i>	2
<i>Ouiam</i>	3

We kampten met het methodologische probleem dat er geen populatiegegevens bekend zijn van de coffeeshopbezoekers in Kerkrade. Dit betekent dat we niet weten of onze steekproef representatief is voor de populatie van coffeeshopbezoekers. Om dit probleem te ondervangen troffen we twee maatregelen. We ondervraagden veel coffeeshopbezoekers: 941, waarvan 452 bij Down Under en 498 bij Ouiam. Voorts hebben we op al de veldwerkdagen, op wisselende tijdstippen, coffeeshopbezoekers ondervraagd. Toch kunnen we niet zeggen dat de steekproef representatief is. Vanwege methodologische beperkingen dienen de cijfers die zijn gebaseerd op de enquête te worden gelezen als een indicatie.

Ad c. Presentatie drugs-gerelateerde politieregistraties

In het politiesysteem worden incidenten op het gebied van drugscriminaliteit en drugs-gerelateerde overlast geregistreerd. Drugscriminaliteit betreft drugsbezit, drugshandel en/of het vervaardigen van soft- of harddrugs. Drugs-gerelateerde overlast valt onder de incidentcode E38. Het betreft overlast die op enigerlei wijze is te herleiden tot drugshandel of drugsgebruik, of tot 'alcohol.' Het gaat strikt genomen dus om 'Overlast i.v.m. drugs/alcohol'. Zie tabel 2.

Tabel 2: Typen drugsincidenten, zoals geregistreerd in BVH

Omschrijving	Code
Drugscriminaliteit	
Bezit harddrugs (lijst 1)	F40
Bezit softdrugs (lijst 2)	F41
Handel e.d. harddrugs (lijst 1)	F42
Handel e.d. softdrugs (lijst 2)	F43
Vervaardigen harddrugs (lijst 1)	F44
Vervaardigen softdrugs (lijst 2)	F45
Aantreffen drugs (geen verdachte)	F46
Overige drugsdelicten	F47
Drugsoverlast	
Overlast i.v.m. drugs/alcohol	E38

We baseren ons op cijfers van politie-informatiesysteem Basisvoorziening Handhaving (BVH). Dat is het basisregistratiesysteem waarin meldingen op locatie zijn geregistreerd. Per geregistreerde gebeurtenis telt in de dataset die wij dit en vorig jaar kregen één feit-code: de zwaarste of het feit dat als eerste is ingevoerd. Als de politie bijvoorbeeld een aanhouding verricht vanwege een drugsdeal, waarbij de verkoper en de koper (met softdrugs op zak) worden aangehouden, dan wordt dit louter geteld als handel in softdrugs (en dus niet ook als drugsbezit). Als er vergelijkbare handelshoeveelheden hard- én softdrugs worden aangetroffen, wordt het betiteld als harddrugshandel.

We kijken (ook) naar de geregistreerde drugsincidenten als 'containerbegrip', dus alle codes bij elkaar opgeteld. We doen dit vanwege onvermijdelijke registratieproblemen. Als een burger een melding doet vanwege een incident dat lijkt op drugshandel door personen uit een hanggroep of op

een hangplek, dan is niet duidelijk wat nu de meest geschikte code is voor registratie, want het zou kunnen gaan om drugshandel, drugsbezit en/of drugsoverlast.

De grens tussen een drugsregistratie of een andersoortige politieregistratie kan diffuus zijn. Wat in het systeem wordt vastgelegd als drugsoverlast of drugshandel, zou in feite bijvoorbeeld kunnen gaan om jeugdoverlast. Al komt het omgekeerde evengoed voor: achter een melding (die wordt geregistreerd als) jeugdoverlast kan in werkelijkheid drugsgebruik of drugshandel schuilgaan.

Er treedt onder-registratie op in het politiesysteem. Drugshandel en drugsteelt zijn delicten die in de regel zo goed mogelijk worden afgeschermd. Bij een illegale drugsdeal hebben verkoper en koper een gedeeld belang om dit buiten het blikveld van politie of burgers te doen. Dit betekent dat veel drugshandel of drugsteelt niet wordt geregistreerd.

Onder-registratie is een structureel verschijnsel. Het doet zich met andere woorden nu voor, maar ook in voorgaande jaren. Het staat vergelijkingen in de tijd daarmee niet noodzakelijkerwijs in de weg. Registraties in het politiesysteem geven op z'n best een indicatie van de ontwikkelingen ten aanzien van drugsriminaliteit of drugsoverlast.

Er zijn echter ook tijdelijke of toevallige factoren die van invloed zijn op registraties van drugsincidenten. Vanwege dergelijke factoren - zoals een hogere of lagere politieprioriteit voor 'drugs' of oproepen van politie of gemeente om drugsproblemen te melden - moeten we voorzichtig zijn om op basis van politiecijfers bij vergelijkingen in de tijd al te snel conclusies te trekken, bijvoorbeeld over effecten van het gevoerde beleid. Te meer omdat het in Kerkrade gaat om lage cijfers, waardoor kleine zaken of toeval kunnen leiden tot aanzienlijke of grote procentuele verschuivingen.

We hebben in Kerkrade geen onderzoek gedaan naar versturende factoren en ook hebben we bijna geen onderzoeksactiviteiten verricht om de politiecijfers te interpreteren. We presenteren ze in feite alleen.

Ad d. Overige activiteiten

We hebben van de gemeente gegevens gekregen van het gemeentelijke Meldpunt Drugsoverlast. Deze gegevens hebben we op een rij gezet. Voorts voerden we gesprekken met twee gemeenteambtenaren en met een politiefunctaris. Op straat spraken we met coffeeshop-medewerkers en -eigenaar, met coffeeshopklanten, met enkele mensen die in de omgeving van coffeeshop Ouiam wonen en tijdens de veldwerkweek observeerden we rondom de twee coffeeshops. De coffeeshopeigenaren zijn in staat gesteld om te reageren op concept-resultaten omtrent het coffeeshopbezoek.